

ploran, les del Vernet, / les que sardanejaven ahí al aplec», *Canigó* v, 152.

En comparèixer Ulisses naufrag davant la Princesa: «NAUSICA: —I què us ha dit? DONZELLES: —No res. NAU.: —I a ell vosaltres? / DONZ.: —Nosaltres hem fugit *xisclant* / ---», Maragall (1908, *O. C.* I, 218). En l'assalt de Ripoll, guitant entre ruïnes, veu el Bajalta un carlí, que semblava un bon xicot, com «deshonrava per terra una dona, que *xisclava* horrorosament, i s'hi feia amb les dents i amb les ungles», Coromines (1908, *Silèn* xiv, *O. C.*, 75a11). «Veritat i virtut, on puc trobar-vos? / Que en el poble, tu em dius? I aont és el poble? / És la munició de gent que alegre *xiscla*, / i en la Plaça de Toros t'Ateneu?», Jq. Bartrina (*Epístola*, v. 71, *Jo. Fl.* 1876).

En tot cas, doncs, hom es guardarà de blasmar l'eminent poetessa mallorquina Maria Antònia Salvà perquè usa *xiscla*, i estic segur que Francesc d. B. Moll no ho desaprova quan diu que «intercala també una sèrie de mots usats en el Princ. i no coneguts vulgament a Mall.», com aquest, i com «sobreeixir, escardalenc, encofurnar, poca-solta, flaïre, atuell, mainada» (*Cap d'any de Raixa*, 1958, 145-6): bella tria de mots vius, expressius, en part flagrants de poesia, en part matisats finament, en part eines indispensables, que ens pertanyen a tots, i que no fan sinó honor al seu bon instint d'escriptora i d'usuària del bon catalanesc. Altrement uns derivats mostren que *xisclar* havia estat productiu a Mall.: AMAlcover va usar bastant *xisclera*: «anar a la *xisclera*» 'desordenadament' (*BDLC* ix, 381), i «a fi d'adressar qualque poc es viatge, que no vaja tan a la *xisclera*» (en les *Contarelles*), que AlcM explica «a la tortà». I dóna *xisclet* en el sentit de 'tupada forta' en *DAG*, i *L'Ignorància*. El verb mateix: «--- la darrera claror del sol --- mentres *xisclaven* les velzies i els atlots berenaven ---» en M. d. S. Oliver, i en una obra tan plena de mallorquinismes com *L'Hospital de la Bolla* (61.10), no podem creure que sigui d'imitació forastera.

Ja hi ha, però, algun testimoni medieval de les formes concurrents. *Guiscar*, que ja hem vist en Busa, és avui propi de Menorca i del Ross.; i aquí en trobem ja un testimoni a les *VidesR*: «vengren les lurs mulers per éls a veser, e mostraven-los los lurs fils, *guiscàn* e cridàn, dién: —O pares mot cars, e per què nos desemparatz?», f° 43r2 (traduint «ejulando clamantes», Graesse, 109.27). Era també rossellonès Bernat de So (--- 1315-1347 ---): «—Bernat, verayamens, / cregats qu'eu suy le Mòn. / —E con ells nos confon / e-ns traseix, en <s> affolla, / ab *guiscà* <n> vots e folla / e(u)-l dixí trop de mal: / d'on dich, sí Déu me sal, / qu'ell me fech gran sofrença, / qu'eu dixí gran offença, / tal com poyrets ausir: / —Sényer ---».²

Així es diu, en efecte, encara ara, en ross. (com vaig observar al meu treball de 1944, ara *LleuresC*, 256): «*guiscar*: *xisclar*, jeter des cris perçants; *guisquet*: *xisclet*», Grandó (*Misc. Fabra*, 193b); «la gent criden, dones gemeguen: / —Hi ha dos homes que se neguen! — / Són crits, *guisquets*, a fê atordir», Saisset (*Perpiny.*, 12, que Massó tradueix 'xiscle' en el seu

gloss.). Però és també menorquí; allà ja ho escrivia així en les seves codolades J. Vivó (1715-80): «un homo va anà a cercà / pcrquè li matàs es porc; / --- / es pobre animal *guiscava*, / ajagut damunt es banc, / sense dà gota de sang, / i ell, qui sempre fitorava / ---»; «donà '<el>s tres tocs de corn, i li contestà un crit agre, com una paraula mora *guiscada*, --- ningú comparegués --- tornà a sentir es crit agre, com una paraula mora de gargamella, però més baixeta que antes ---» (Camps Merc., *Folkl. Men.* I, 206; II, 77). «Madona arrancava de córrer —cametes treis-me d'aquí—, *guiscant* com una loca ---», Ruiz i Pablo (*Nov. Men.*, *IdOr*, 86).

I en efecte ens ho confirma a Ciutadella En Moll: 15 «*guiscar*: fer crits aguts i inarticulats; *guisco*: crit id.»; tot fent-nos notar que no hi ha acord amb Mallorca, on diuen *žiská* (*Misc. Alcover*, 445).

Realment és aquesta forma la que es llegeix en els diccionaris mallorquins, en els escrits d'Antoni M. Alcover, o bé en la bella prosa de l'Arx. Ll. Salvador: «També en els punts més abrigats de sa costa de roques, la mar ruetja, però --- tan sols de tant en quant ve una ona més poderosa, que puja i *gisca* dins els xaps més fondos» (p. 127): «--- Queien *giscant*, agarrotats per les vergues de visc --- els cenrosos tords»; «la popular festa de Sant Roc --- amb la policromada --- figura de la Mare de Déu, a la que voltaven ballant els cossiers, sense parar ---. La multitud s'arremolinava curiosa a llur pas, en tant que'ls inofensius dimonis perseguïen sense descans l'atlorea revolta y *giscadora*», JnRosselló (*Manyoc*, 77.1f., 157.3f.); «La ventada qui fa *giscar* el casco, els cops de vent qui xiulen, les ones qui envesten ---», GabCortès (*IdOr* VIII, 42).

I en el parlar diari del S. i del N. de l'illa. Un amic felanitxer exemplifica «*giscar* un conill quan se l'agafa», «peguen *giscos*: les rates que se mosseguen elles amb elles» (1960). «De tant en tant, una bassa d'aigo llimosa, on s'afiquen, espantats des trepig, calàpots i serpentons: un bot d'una geneta, un *gisco* d'un motel ---», Coloma Rosselló (*Valldemossines*, 75).

Fóra erroni creure que hi ha una separació de les formes, corresponent als límits respectius dels Països Catalans. Ja hem vist que les formes en *g.* es troben també en Aversó i en Busa, del Princ. Avui, cap a la zona xipella (d'on també seria Busa), apareix en alguns punts combinada la *g.* amb la *-l* de *xisclar*: «*gisclà* la porta de casa» escriu, fidel al seu parlar de la Segarreta (StaColQ.), Mn. Joan Segura (*A Estones Perdudes*, p. 80); a les Borges d'Urgell, Arqués assenyala 50 «*gisclè* i el verb *gisclá*» (*BDLC* vi, 70); ja veurem *gisca* 'griso' en el Pall.; d'altra banda, en els derivats donarem testimoni d'*engiscar* en el Maestr., i hem donat supra indicis a Mallorca del radical *xiscl-*, i n'hi trobarem de *xill-* i *xill-* allí i a l'altra Balear.

En l'article CHILLAR del DCEC vaig donar la demostració que el mot, en aquesta forma castellana, té la mateixa etimologia que el seu sinònim nostre *xisclar*: no ve del ll. SIBILARE, com havien cregut els etimòlegs alemanys [Diez, *Wb.*, 440], desorientats per la mala traducció «pfeifen» dels diccs. bilingües del se-